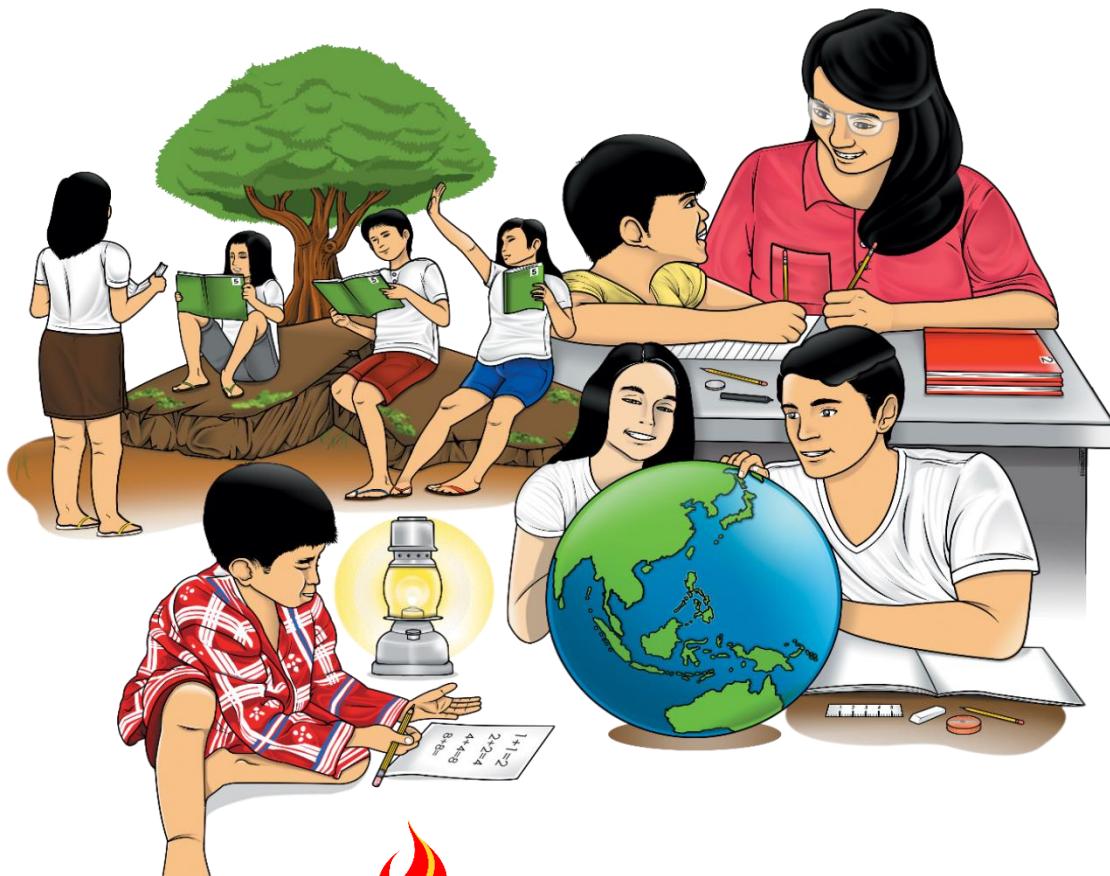

Edukasyon sa Pagpapakatao

Unang Markahan – Modyul 3:
**Pamilya: Susi sa Makabuluhang
Pakikipagkapuwa**

PAG-AARI NG PAMAHALAAN
HINDI IPINAGBIBILI

Edukasyon sa Pagpapakatao – Ikawalang Baitang

Alternative Delivery Mode

Unang Markahan – Modyul 3: Pamilya: Susi sa Makabuluhang Pakikipagkapuwa Unang Edisyon, 2020

Isinasaad sa Batas Republika 8293, Seksyon 176 na: Hindi maaaring magkaroon ng karapatang-sipi sa anumang akda ng Pamahalaan ng Pilipinas. Gayunpaman, kailangan muna ang pahintulot ng ahensiya o tanggapan ng pamahalaan na naghanda ng akda kung ito ay pagkakakitaan. Kabilang sa mga maaaring gawin ng nasabing ahensiya o tanggapan ay ang pagtakda ng kaukulang bayad.

Ang mga akda (kwento, seleksyon, tula, awit, larawan, ngalan ng produkto o *brand name*, tatak o *trademark*, palabas sa telebisyon, pelikula, atbp.) na ginamit sa modyul na ito ay nagtagtaglay ng karapatang-ari ng mga iyon. Pinagsumikapang matunton ang mga ito upang makuhang pahintulot sa paggamit ng materyales. Hindi inaangkin ng mga tagapaglathala at mga may-akda ang karapatang-aring iyon. Ang anumang gamit maliban sa modyul na ito ay kinakailangan ng pahintulot mula sa mga oriinal na may-akda ng mga ito.

Walang anumang parte ng materyales na ito ang maaaring kopyahin o ilimbag sa anumang paraan nang walang pahintulot sa Kagawaran.

Inilathala ng Kagawaran ng Edukasyon

Kalihim: Leonor Magtolis Briones

Pangalawang Kalihim: Diosdado M. San Antonio

Bumuo sa Pagsusulat ng Modyul

Manunulat:

Judith E. Ecoben

Editor:

Emelinda L. Raza, Mark Lorenz C. Luib

Tagasuri:

Elizabeth Ysulan, Michael C. Paso, Mark Lorenz C. Luib,

Leonora G. Tabangcora, Febe M. Rivera, Israel B. Reveche

Tagaguhit:

Alim V. Eviota, Mark Lorenz C. Luib, Merlinda W. Malimit,

Jay S. Mateo, Adonis P. Umpig

Tagalapat:

Nerissa G. Ga, Mark Lorenz C. Luib

Tagapamahala:

Francis Cesar B. Bringas

Isidro M. Biol Jr.

Maripaz F. Magno

Josephine Chonie M. Obseñares

Lope C. Papelaras

Michael C. Paso

Juan Jr. L. Espina

Inilimbag sa:

Department of Education - Caraga Region

Office Address: Teacher Development Center

J.P. Rosales Avenue Butuan City, Philippines 8600

Telefax No.: (085) 342-5969

Email Address: caraga@deped.gov.ph

8

Edukasyon sa Pagpapakatao

**Unang Markahan – Modyul 3:
Pamilya: Susi sa Makabuluhang
Pakikipagkapuwa**

Paunang Salita

Ang Self-Learning Module o SLM na ito ay maingat na inihanda para sa ating mag-aaral sa kanilang pag-aaral sa tahanan. Binubuo ito nga iba't ibang bahagi na gagabay sa kanila upang maunawaan ang bawat aralin at malinang ang mga kasanayang itinakda ng kurikulum.

Ang modyul na ito ay may inilaang Gabay sa Guro/Tagapagdaloy na naglalaman ng mga paalala, pantulong o stratehiyang magagamit ng mga magulang o kung sinumang gagabay at tutulong sa pag-aaral ng mga mag-aaral sa kanikani lang tahanan.

Ito ay may kalakip na paunang pagusulit upang masukat ang nalalaman ng mag-aaral na may kinalaman sa inihandang aralin. Ito ang magsasabi kung kailangan nya ng ibayong tulong mula a tagapagdaloy o sa guro. Mayroon ding pagsusulit sa bawat pagtatapos ng aralin upang masukat naman ang natutuhan. May susi ng pagwawasto upang makita kung tama o mali ang mga sagot sa bawat Gawain at pagsusulit. Inaasahan naming na magiging matapat ang bawat isa sa paggamit nito.

Pinapaalalahaan din ang mga mag-aaral na ingatan ang SLM na ito upang magamit pa ng ibang mangangailangan. Huwag susulatan o mamarkahan ang anumang bahagi ng modyul. Gumamamit lang ng hiwalay na papel sa pagsagot sa mga pagsasanay.

Hinihikayat ang mga mag-aaral na makipag-ugnayan agad sa kanilang guro kung sila ay makararanas ng suliranin sa pag-unawa sa mga aralin at paggamit ng SLM na ito.

Sa pamamagitan ng modyul na ito at sa tulong n gating mga tagapagdaloy. Umaasa kami na matututo ang ating mag-aaral kahit wala sila sa paaralan.

Alamin

Ang pamilya ay sinasabing isang maliit na antas ng lipunan. Ito ang pinakamahalaga sa buhay ng bawat isa at pinakamagandang regalo ng Panginoon. Ito ang pinagmumulan ng pakiramdam ng pagiging ligtas at payapa na nagbubuklod sa bawat isa na lumaban sa kahit anong pagsubok at hamon na dumating sa buhay ng pamilya. Mararamdaman dito ang tunay na pagmamahalan at pagtutulungan. Kung kaya't itinuturing ang pamilya na isang natural na institusyon.

Paano nakatutulong sa pagpapaunlad ng sarili tungo sa makabuluhang pakikipagkapuwa ang pagmamahalan at pagtutulungan?

Sa modyul na ito, malilinang ang kasanayang pampagkatuto na:

- a. Napatutunayan kung bakit ang pamilya ay natural na institusyon ng pagmamahalan at pagtutulungan na nakatutulong sa pagpapaunlad ng sarili tungo sa makabuluhang pakikipagkapuwa. (EsP8PB-Ib-1.3)

Subukin

Maraming Pagpipilian:

Basahing mabuti ang bawat tanong o sitwasyon at piliin ang tamang sagot. Titik lamang ang isulat sa sagutang papel.

1. Alin sa sumusunod ang nagpapatunay na ang pagtutulungan ay nakatutulong sa pagpapaunlad ng sarili?
  - A. Makadagdag ng alalahanin
  - B. Naging masalimuot ang buhay.
  - C. Mahirap makamit ang tagumpay.
  - D. Nagkakaroon ng layunin at kabuluhan ang buhay.
2. Aling sitwasyon ang nagpapatunay na nagpapaunlad ng sarili ang pagmamahalan?
  - A. nagbigay ng kalungkutan
  - B. pagpapasya para sa kaniya
  - C. paggiit sa iyong kagustuhan
  - D. pangugumusta sa kaniyang mga ginagawa
3. Paano masasabing makabuluhan ang pakikipagkapuwa ng pamilya?
  - A. sa pamamagitan ng pakikiisa sa mga rally
  - B. sa pamamagitan ng pagkitil ng karapatan
  - C. sa pamamagitan ng kaniya-kaniyang pagsisikap
  - D. sa pamamagitan ng pagmamahalan at pagtutulungan
4. Paano maging makabuluhan ang pakikipagkapuwa sa pamilya?
  - A. magkaroon nang regular na pagtitipon
  - B. magparanas ng pagmamahal at pagtutulungan
  - C. mamsyal nang madalas kasama ang mga kaibigan
  - D. magbahagi ng mga naramdaman sa mga mahal sa buhay

5. Pag may pagmamahalan, magiging inspirado na makamit ang tagumpay, alin sa mga sitwasyon ang nagpapakita ng patunay?
  - A. Laging ipinagagawa ni Vicky ang kaniyang proyekto sa kasintahan si Neil.
  - B. Madalas tulala si Rica sa klase sa kaiisip kung saan sila mamamasyal ng kaniyang kasintahan.
  - C. Nakipaghiwalay si Arnold sa kaniyang kasintahan dahil nais niyang bigyang- tuon ang kaniyang pag-aaral.
  - D. Nagsumikap si Yvonne na makapagtapos ng pag-aaral upang mapasaya at masuklian ang lahat na sakripisyo at pag-aaruga ng kaniyang mga magulang.
6. Paano naipakikita ang pakikiramay?
  - A. pamamasayal sa lugar na kinagigiliwan niya
  - B. pagpapasaya sa taong nakaranas ng kalungkutan
  - C. pag-alok ng mga bagay na makapagpasaya sa kanya
  - D. pagdama ng pighati, kalungkutan, kasawian o suliranin ng kapuwa
7. Alin sa sumusunod na sitwasyon ang nagpapatunay ng pagtutulungan?
  - A. pagkaloob ng kalahati ng kanilang nauning palay
  - B. pagbayanahan ng magkakanayon sa pag- aani ng palay
  - C. pagbibigay ng malaking sahod sa mga nagsitanim ng palay
  - D. pagpapakain ng masasarap na pagkain sa panahon ng anihan
8. Bakit natural na institusyon ang pamilya?
  - A. dahil nabuo ito sa pagmamahalan
  - B. dahil nabuo ito sa pamamagitan ng kasal
  - C. dahil matiwasya na nagsama ang mag-asawa
  - D. dahil pinili ang makasama sa pagbuo ng pamilya
9. Paano mapauunlad ang sarili?
  - A. pag-aaral nang mabuti
  - B. pagmamahalan at pagtutulungan
  - C. pagtutulungan sa anumang gawain
  - D. pagmamahal sa mga mahalagang bagay

10. Alin sa sumusunod na sitwasyon ang nagpapatunay ng pagmamahalan at pagtutulungan?

- A. Bagaman mayaman ang mga magulang ni Ester, lumaki siyang hindi masaya dahil bihira lang niyang makasama ang kaniyang mga magulang.
- B. Kahit mahirap ang pamilyang Sagan ay nakatapos pa rin sa pag-aaral ang anim na magkakapatid dahil nagsasalit-salitan sila sa pag-aaral.
- C. Maganda ang trabaho ng ate ni Peter at malaki rin ang sweldo nito bagaman natigil pa rin sa pag-aaral si Peter dahil may malubhang karamdaman ang kaniyang ama at hindi rin naman sila naalala ng kaniyang ate.
- D. Naulila sa mga magulang sina Nena at Nene. Tumigil muna si Nene sa pag-aaral upang maghanap ng trabaho at mapag-aran si Nena. Nakatapos at nakapaghahanap ng trabaho si Nena ngunit bigla itong naglalo at nakalimutan na si Nene.

11. Alin sa sumusunod ang nagpapatunay ng pagmamahal sa sarili?

- A. Pagsisikap na baguhin ang sarili upang matugunan ang mataas na ekspektasyon ng lipunan.
- B. Pagsisikap na makamit ang pangarap kahit na kapalit nito ay ang sariling kalusugan.
- C. Pagsisikap na makinig sa hinaing ng ibang tao kahit na hindi ito naintindihan.
- D. Pagsisikap na mapabuti, maging maayos ang sarili at may pagmamahal sa iba.

12. Alin sa sumusunod na sitwasyon ang nagpapatunay ng may paggalang sa isa't isa lalo na sa mga magulang?

- A. Ipinagpatuloy ni Ivan ang pangarap na maging isang idolo sa kabila ng mga payo ng kaniyang mga magulang.
- B. Laging tama si Mika sa tuwing nagkakaroon ng talakayan sa kabila ng mga hinaing at kasalungat na opinyon ng kaniyang mga kapangkat.
- C. Nagsusumikap si Anton na makinig at umintindi sa lahat ng hinaing at aral ng mga nakatatanda upang maisapuso't maisabuhay niya ito.
- D. Sa tuwing may nais na makamit si Alicia, hindi siya nagdadala wag-isip na makiusap sa mga magulang hanggang sa ibigay nila ito sa kaniya.

13. Pag may pagtutulungan, nagkakaroon ng layunin at kabuluhan ang buhay, alin sa mga sitwasyon ang nagpapatunay nito?
- Nasasarili ni Marco ang lahat ng yaman niya sa loob ng kaniyang malaki ngunit mapanglaw na mansiyon.
  - Paggagantsilyo na lamang ang libangan ni Aling Rosa dahil nag-iisa na lang siya sa buhay.
  - Mag-isang pinanood ni Lester mula sa Veranda ang kaniyang kapitbahay na masayang nagtatanim ng magagandang bulaklak kasama ang kanilang mga anak
  - Mas mapadali ang pagsugpo sa epidemya at pagbabalik normal ng buhay dahil sa kooperasyon ng mamamayan na nananatili sa loob ng kanilang tahanan at sa tulong na iniabot ng pamahalaan.
14. Sino sa sumusunod na magulang ang nagpapakita ng pagtulong sa anak na mapaunlad ang sarili?
- Hinahayaan ni Ginoong Brandon ang kaniyang anak na magdamagang maglaro ng *gadget* sa halip na mag-aryl.
  - Ginagawa ni Nanay Kori ang lahat na takdang-ralin ng anak na si Kristofer upang mapanatiling mataas ang mga marka nito.
  - Binibili ng mag-asawang Rosario ang kahit na anong magustuhan ng kanilang anak na sina Rosie at Romeo kahit na hindi naman nila ito kailangan.
  - Pinagtutulungan ng mag-inang Lucy at Hana ang mga gawaing-bahay upang mapabilis ito at magawa ni Hana ang kaniyang takdang-ralin habang ginagabayang inang si Lucy.
15. Matiwasya na pumanaw si Lola Elizabeth dahil napagtapos niya ang kaniyang apo at naramdamang niya ang pagmamahal at pag-aaruga ng kaniyang apo sa kaniya sa mga nalalabi niyang mga araw. Alin sa sumusunod ang angkop sa sitwasyon?
- handang umakay sa matuwid na landas
  - nagkaroon ng layunin at kabuluhan ang buhay
  - handang tumulong na malinang ang mga kakayahang
  - nag-udyok na maging dedikado at magiliw sa trabaho

Aralin 1

Natural na Institusyon ng Pagmamahalan at Pagtutulungan

“Mahalin ang iyong pamilya dahil ang pamilya ay kayamanan na naghahaluan at handang tumulong sa iyo.”

-Anonymous

Ngayon, may inihanda akong gawain hinggil sa nakaraang modyul bilang tanda na may lubos kang pagkatuto. Alam kong kayang-kaya mo ito kaibigan! Ngayon pa lang binabati na kita.

Balikan

Gawain 1- Konsepto, Buoin Mo!

Punan ang patlang ng angkop na salita upang mabuo ang kaisipan hinggil sa mga katangiang umiiral sa isang pamilya. Piliin ang sagot sa loob ng larawan. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

Iginuhit ni: Rashiell Joy F. Lepaopao

Ang (1) _____ ng pamilya sa (2) _____ ay paraan upang (3) _____ ang mga (4) _____ at birtud na (5) _____ at natutuuhan sa loob ng tahahan.

Mga Tala para sa Guro

Kung matagumpay na naisagawa ng bata ang gawaing nasa **Balikan** ay hayaan siyang magpatuloy sa kasunod na gawain. Kung hindi naman, pabalikan ang sinundang modyul.

Tuklasin

Gawain 2: Suri-Larawan

Suriin ang larawan at pagnilayan ang mga gabay na tanong sa ibaba.

Iginuhit ni: Alim V. Eviota

Gabay na tanong:

1. Ano ang ipinahihiwatig ng larawan?
2. Paano nila ipinakikita ang kanilang pagmamahal sa kapuwa?
3. Makabuluhan kaya ang kanilang pakikipagkapuwa? Bakit?

Suriin

Sa bahaging **Tuklasin**, ipinakita sa larawan ang pagtutulungan ng isang pamayanan sa pamamagitan ng Bayanihan. Sa kaugaliang ito napatutunayan ang pagiging likas na matulungan ng Pilipino sa kaniyang kapuwa. Ito ay namana at likas na sa pamilya at kulturang kinamulatan.

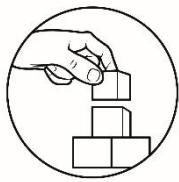
Tama, sa ating sari-sariling pamilya itinuro, ipinamalas, ipinadama at pinairal ang pagmamahalan sa bawat kasapi ng pamilya upang gumawa nang mabuti at dahil na rin sa positibong impluwensiya ng ating pamilya ay mas nalinang at nahubog ang sarili. Halimbawa, naipadadama ng tao ang pagmamahal sa iba dahil una niya itong naramdamang sa pamilya. Nagmamasakit ang tao sa kapuwa dahil alam nitong katulad niya, sila ay mahalaga. Kung naituro at naipakita ng magulang ang kahalagahan ng pagtulong at pakikiisa sa iba, magiging matulungan rin ang kanilang mga anak. Halimbawa, ang isang bata ay maaring mag-alok na buhatin ang gamit ng mga nakatatanda bilang pagpapakita ng paggalang at pagtulong.

Nangangahulugan lamang na kung nahubog nang ganap ng isang pamilya ang pagmamahalan at pagtutulungan sa pagkatao ng bawat kasapi, magiging susi at sandata niya ito upang maipakita at maipadama ang makabuluhang pakikipagkapuwa.

Bilang kabataan, mailalarawang ikaw ay may makabuluhang ugnayan sa kapuwa kung naipamalas at naramdamang sumusunod:

- maayos at walang problema ang takbo ng gawain
- magaan at malapit ang loob sa kapuwa na nagdudulot ng makabuluhang koneksyon
- mayroong masaya, maginhawa at mapayapang komunidad
- nagkakaroon ng layunin at kabuluhan ang buhay
- nagkakaisa sa pag-abot ng mga layunin at pangarap
- may paggalang sa karapatan ng kapuwa tao
- handang tumulong na malinang ang mga kakayahang
- May katapatan, puno ng pag-asa, may pagpapahalaga at masigasig sa buhay

Sa pangkalahatan, malaki ang tungkulin ng pamilya sa paghubog ng bawat kasapi sapagkat ang positibong impluwensiya nito, pagpapairal ng pagmamahalan, pagtutulungan at matibay na pananampalataya ay ilan lamang sa mga salik na nakatutulong upang mapaunlad ang mga pagpapahalaga at sarili ng isang tao na nasasalamin naman sa kung paano ito makipag-ugnayan sa kaniyang kapuwa tao.

Pagyamanin

Gawain 3: Tala Patunay

Magtala ng mga patunay ng pagkakaroon ng pagmamahalan at pagtutulungan sa pamilya. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

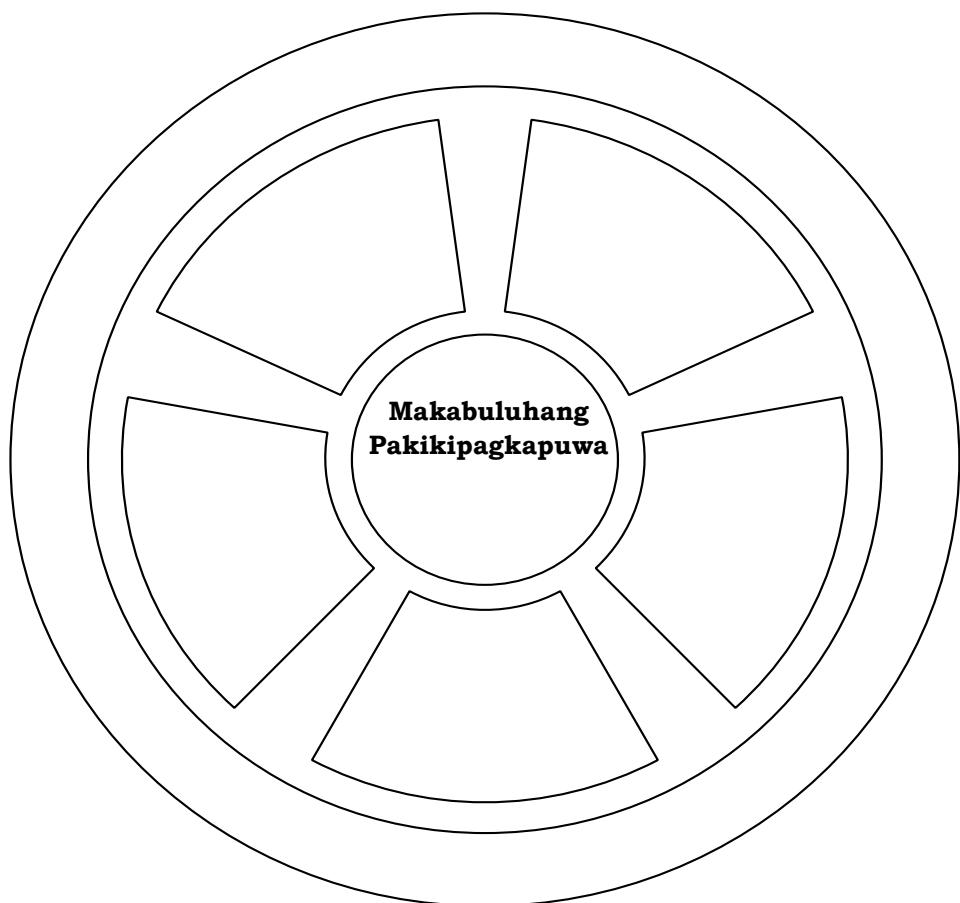
Mga Nagpapatunay ng Pagmamahalan	Mga Nagpapatunay ng Pagtutulungan
1.	1.
2.	2.
3.	3.
4.	4.
5.	5.

Rubrik sa pagtala ng mga patunay

Pamantayan	Napakahusay (10 puntos)	Mahusay (8 puntos)	Nangangailangan ng Pag-unlad (5 puntos)
Sitwasyon o karanasan	Nakatala ng tig-lilimang sitwasyong nagpapatunay ng pagmamahalan at pagtutulungan sa pamilya	Nakatala ng tig-aapat na sitwasyong nagpapatunay ng pagmamahalan at pagtutulungan sa pamilya	Nakatala ng tig-tatlong sitwasyong nagpapatunay ng pagmamahalan at pagtutulungan sa pamilya
Kabuoang puntos			

Gawain 4: Patunayan mo!

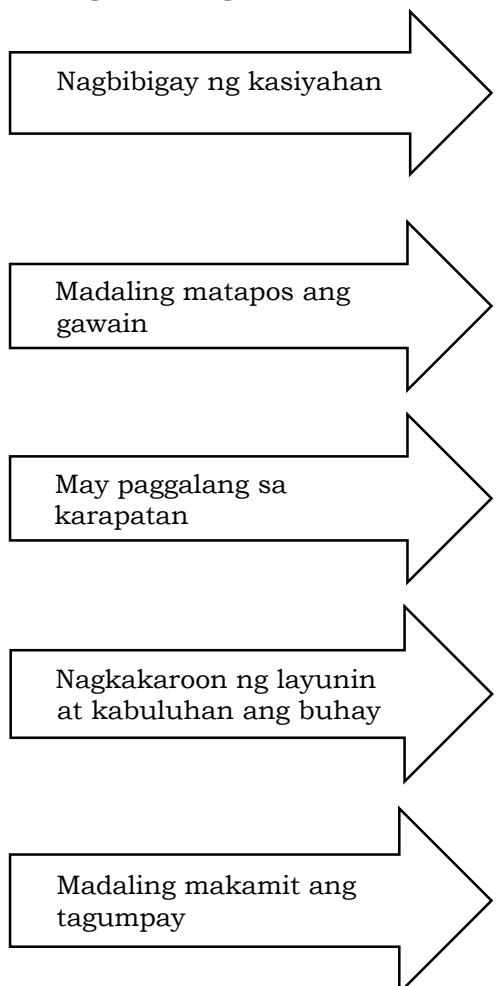
Isulat sa *graphic organizer* ang nagpapatunay ng makabuluhang pakikipagkapuwa. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

Gawain 5: Kahalagahan ko, Patunayan mo!

Patunayan ang mga kahalagahan ng pagmamahalan at pagtutulungan sa pagkakaroon ng makabuluhang pakikipagkapuwa sa pamamagitan ng pagbibigay ng sitwasyon. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

Kahalagahan ng Pagmamahalan at Pagtutulungan

Sitwasyong Nagpapatunay

There are five empty rectangular boxes arranged vertically, intended for students to write their responses to the statements provided in the previous section.

Rubrik sa mga patunay ng makabuluhang pakikipagkapuwa

Pamantayan	Napakahusay (10 puntos)	Mahusay (8 puntos)	Nangangailangan ng Pag-unlad (5 puntos)
Sitwasyon o karanasang nagpapatunay	Nakalahad ng isang sitwasyong nagpapatunay sa 5 kahalagahan ng pagmamahalan at pagtutulungan sa pakikipagkapuwa	Nakalahad ng isang sitwasyong nagpapatunay sa 3 kahalagahan ng pagmamahalan at pagtutulungan sa pakikipagkapuwa	Nakalahad ng isang sitwasyong nagpapatunay sa 2 kahalagahan ng pagmamahalan at pagtutulungan sa pakikipagkapuwa
Kabuoan			

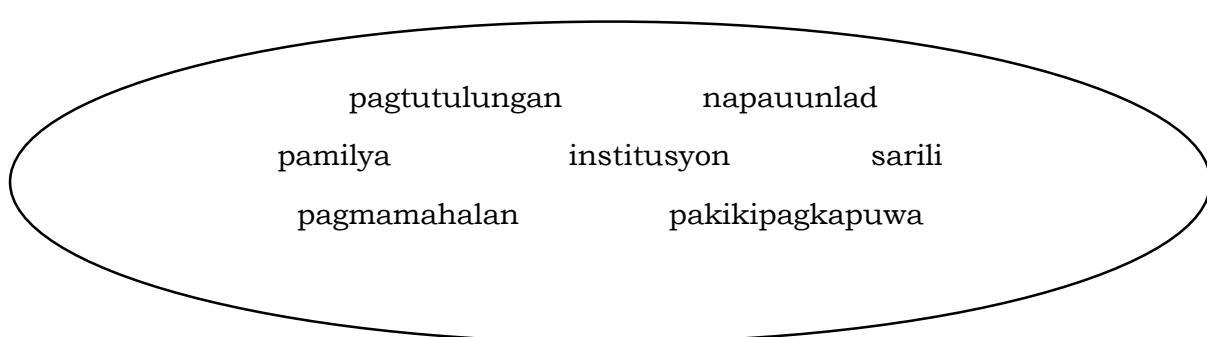
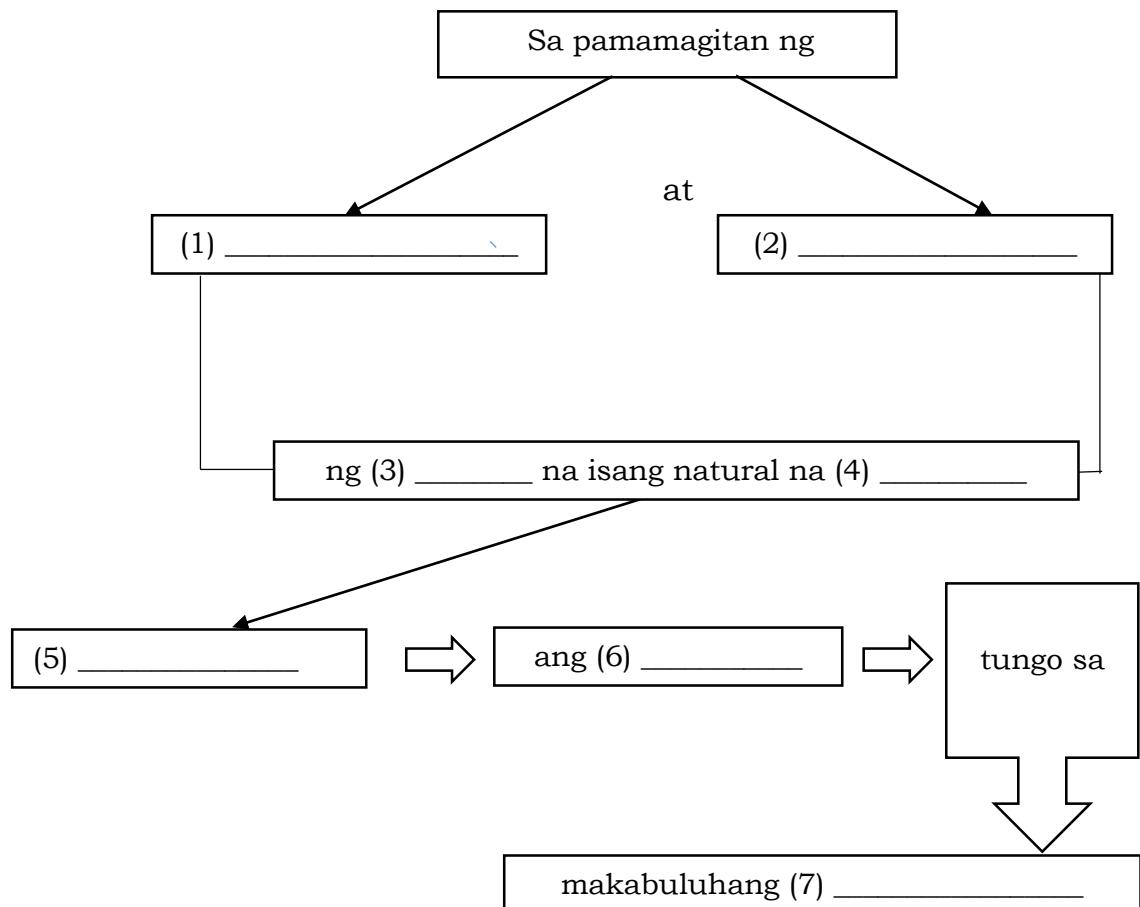

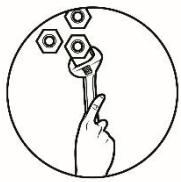
Isaisip

Gawain 6- Aral ko, Isaisip ko!

Sagutin ang tanong sa pamamagitan nang pagpupuno ng mga nawawalang salita sa loob ng *graphic organizer*. Piliin ang sagot sa loob ng bilohaba. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

Paano mapauunlad ang sarili tungo sa makabuluhang pakikipagkapuwa?

Isagawa

Gawain 7: Itula Mo!

Balikan at muling suriin ang larawan sa bahaging **Tuklasin**. Bumuo ng dalawang saknong ng tula na nagpapatunay kung paano nagkaroon ng makabuluhang pakikipagkapuwa ang pamilyang Pilipino.

Rubriks sa pagsulat ng tula

Pamantayan	Napakahusay (10 puntos)	Mahusay (8 puntos)	Nangangailangan ng pag-unlad (5 puntos)
Nilalaman ng tula	Nakalahad ng 6 na patunay na pagmamahalan at pagtutulungan ang susi sa makabuluhang pakikipagkapuwa .	Nakalahad ng 4 na patunay na pagmamahalan at pagtutulungan ang susi sa makabuluhang pakikipagkapuwa .	Nakalahad ng 2 na patunay na pagmamahalan at pagtutulungan ang susi sa makabuluhang pakikipagkapuwa.
Paglalahad ng suportang detalye sa inilahad na patunay	Nailarawan sa tula ang detalye sa 6 na patunay.	Nailarawan sa tula ang detalye sa 4 na patunay.	Nailarawan sa tula ang detalye sa 2 na patunay.
Kaanyuan ng tula	Binubuo ng 2 saknong na may 4 na taludtod ang tula na nakabanghay sa tradisional o malayang anyo.	Binubuo ng 2 saknong na may 3 na taludtod ang tula na nakabanghay sa tradisional o malayang anyo.	Binubuo ng 2 saknong na may 2 na taludtod ang tula na nakabanghay sa tradisional o malayang anyo.
Kabuoang Puntos			

Tayahin

Marangting Pagpipilian

Basahing mabuti ang bawat tanong o sitwasyon at piliin ang tamang sagot. Titik lamang ang isulat sa sagutang papel.

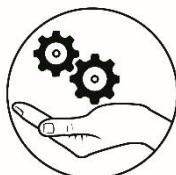
1. Alin sa sumusunod ang nagpapatunay ng pagmamahal sa sarili?
  - A. Pagsisikap na mapabuti, maging maayos ang sarili at may pagmamahal sa iba.
  - B. Pagsisikap na makamit ang pangarap kahit na kapalit nito ay ang sariling kalusugan
  - C. Pagsisikap na makinig sa hinaing ng ibang tao kahit na hindi ito naintindihan.
  - D. Pagsisikap na baguhin ang sarili upang matugunan ang mataas na ekspektasyon ng lipunan.
2. Alin sa sumusunod na sitwasyon ang nagpapatunay ng may paggalang sa isa't isa lalo na sa mga magulang?
  - A. Ipinagpatuloy ni Ivan ang pangarap na maging isang idolo sa kabila ng mga payo ng kaniyang mga magulang.
  - B. Laging tama si Mika sa tuwing nagkakaroon ng talakayan sa kabila ng mga hinaing at kasalungat na opinyon ng kaniyang mga kapangkat
  - C. Nagsumikap si Anton na makinig at umintindi sa lahat ng hinaing at aral ng mga nakatatanda upang maisapuso't maisabuhay niya ito.
  - D. Sa tuwing may nais na makamit si Alicia, hindi siya nagdadala-wang-isip na makiusap sa mga magulang hanggang sa ibigay nila ito sa kaniya.
3. Kapag may pagtutulungan, nagkakaroon ng layunin at kabuluhan ang buhay, alin sa mga sitwasyon ang nagpapatunay nito?
  - A. Paggagantsilyo na lamang ang libangan ni Aling Rosa dahil nag-iisa na lang siya sa buhay.
  - B. Nasasarili ni Marco ang lahat ng yaman niya sa loob ng kaniyang malaki ngunit mapanglaw na mansyon.
  - C. Mag-isang pinanood ni Lester mula sa Veranda ang kaniyang kapitbahay na masayang nagtatanim ng magagandang bulaklak kasama ang kanilang mga anak.
  - D. Mas mapadali ang pagsugpo sa epidemya at pagbabalik normal ng buhay dahil sa kooperasyon ng mamamayan na nanatili sa loob ng kanilang tahanan at sa tulong na iniabot ng pamahalaan

4. Sino sa sumusunod na magulang ang nagpapakita ng pagtulong sa anak na mapaunlad ang sarili?
- Hinahayaan ni Ginoong Brandon ang kaniyang anak na magdamagang maglaro ng gadget sa halip na mag-aryl.
  - Ginagawa ni Nanay Kori ang lahat na takdang-aralin ng anak na si Kristofer upang mapanatiling mataas ang mga marka nito.
  - Binibili ng mag-asawang Rosario ang kahit na anong magustuhan ng kanilang anak na sina Rosie at Romeo kahit na hindi naman nila ito kailangan.
  - Pinagtutulungan ng mag-inang Lucy at Hana ang mga gawaing-bahay upang mapabilis ito at magawa ni Hana ang kaniyang takdang-aralin habang ginagabayang inang si Lucy.
5. Matiwasya na pumanaw si Lola Elizabeth dahil napagtapos niya ang kaniyang apo at naramdaman niya ang pagmamahal at pag-aaruga ng kaniyang apo sa kanya sa mga nalalabi niyang mga araw. Alin sa sumusunod ang angkop sa sitwasyon?
- Handang umakay sa matuwid na landas
  - Nagkaroon ng layunin at kabuluhan ang buhay
  - Handang tumulong na malinang ang mga kakayahang
  - Nag-udyok na maging dedikado at magiliw sa trabaho
6. Alin sa sumusunod ang nagpapatunay na ang pagtutulungan ay nakatutulong sa pagpapaunlad ng sarili?
- Makadagdag ng alalahanin
  - Naging masalimuot ang buhay.
  - Mahirap makamit ang tagumpay
  - Nagkakaroon ng layunin at kabuluhan ang buhay.
7. Aling sitwasyon ang nagpapatunay na nagpapaunlad ng sarili ang pagmamahalan?
- nagbigay ng kalungkutan
  - pagpapasya para sa kanya
  - paggiiit sa iyong kagustuhan
  - pangugumusta sa kaniyang mga ginagawa
8. Paano massasabing makabuluhan ang pakikipagkapuwa ng pamilya?
- sa pamamagitan ng pakikiisa sa mga rally
  - sa pamamagitan ng pagkitil ng karapatan
  - sa pamamagitan ng kaniya-kaniyang pagsisikap
  - sa pamamagitan ng pagmamahalan at pagtutulungan
9. Paano maging makabuluhan ang pakikipagkapuwa sa pamilya?
- magkaroon nang regular na pagtitipon
  - magparanas ng pagmamahal at pagtutulungan
  - mamasyal nang madalas kasama ang mga kaibigan
  - magbahagi ng mga naramdaman sa mga mahal sa buhay

10. Pag may pagmamahalan, magiging inspirado na makamit ang tagumpay, alin sa mga sitwasyon ang nagpapakita ng patunay?
- Laging ipinagagawa ni Vicky ang kaniyang proyekto sa kasintahan si Neil.
  - Madalas tulala si Rica sa klase sa kaiisip kung saan sila mamamasyal ng kaniyang kasintahan.
  - Nakipaghiwalay si Arnold sa kaniyang kasintahan dahil nais niyang bigyang- tuon ang kaniyang pag-aaral.
  - Nagsumikap si Yvonne na makapagtapos ng pag-aaral upang mapasaya at masuklian ang lahat na sakripisyos at pag-aaruga ng kaniyang mga magulang.
11. Paano naipakikita ang pakikiramay?
- pamamasyal sa lugar na kinagigiliwan niya
  - pagpapasaya sa taong nakaranas ng kalungkutan
  - pag-alok ng mga bagay na nakaparasaya sa kanya
  - pagdama ng pighati, kalungkutan, kasawian o suliranin ng kapuwa
12. Alin sa sumusunod na sitwasyon ang nagpapatunay ng pagtutulungan?
- pagkaloob ng kalahati ng kanilang naaning palay
  - pagbayanahan ng magkakanayon sa pag- aani ng palay
  - pagbibigay ng malaking sahod sa mga nagsitanim ng palay
  - pagpapakain ng masasarap na pagkain sa panahon ng anihan
13. Bakit natural na institusyon ang pamilya?
- dahil nabuo ito sa pagmamahalan
  - dahil nabuo ito sa pamamagitan ng kasal
  - dahil matiwasya na nagsama ang mag-asawa
  - dahil pinili ang makasama sa pagbuo ng pamilya
14. Paano mapauunlad ang sarili?
- pag-aaral nang mabuti
  - pagmamahalan at pagtutulungan
  - pagtutulungan sa anumang gawain
  - pagmamahal sa mga mahalagang bagay

15. Alin sa sumusunod na sitwasyon ang nagpapatunay ng pagmamahalan at pagtutulungan?

- A. Kahit mahirap ang pamilyang Sagan ay nakatapos pa rin sa pag-aaral ang anim na magkakapatiid dahil nagsasalit-salitan sila sa pag-aaral.
- B. Bagaman mayaman ang mga magulang ni Ester, lumaki siyang hindi masaya dahilbihira lang niyang makasama ang kaniyang mga magulang
- C. Maganda ang trabaho ng ate ni Peter at malaki rin ang sweldo nito bagaman natigil pa rin sa pag-aaral si Peter dahil may malubhang karamdamang kaniyang ama at hindi rin naman sila naalala ng kaniyang ate.
- D. Naulila sa mga magulang sina Nena at Nene. Tumigil muna si Nene sa pag-aaral upang maghanap ng trabaho at mapag-aran si Nena. Nakatapos at nakapaghanap ng trabaho si Nena ngunit biglang naglalo si Nene.

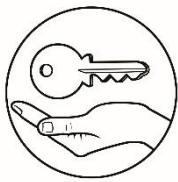

Karagdagang Gawain

Gawain 8: Hanap Salita

Hanapin sa loob ng *puzzle* ang limang salita na may kaugnayan sa araling pinag-aralan. Isulat ang sagot sa sagutang papel.

A	Y	B	W	C	I	E	T	B	G	I	D	M
K	U	B	N	A	T	U	R	A	L	P	R	E
S	B	I	D	N	R	K	I	I	L	O	D	S
Y	I	N	C	B	X	M	R	W	S	H	I	Z
O	P	A	K	I	P	A	G	K	A	P	W	A
N	A	T	I	N	S	A	N	Y	A	T	O	P
P	A	G	T	U	T	U	L	U	N	G	A	N
A	R	I	N	S	T	I	T	U	S	Y	O	N
N	U	B	Q	X	M	B	Y	X	M	L	U	P
I	M	A	K	A	B	U	L	U	H	A	N	O
N	A	G	P	A	U	N	L	A	D	S	I	T
R	I	N	D	U	M	P	I	T	A	G	O	S
E	P	A	G	M	A	M	A	H	A	L	A	N

Susi sa Pagwawasto

Subukin	Balikian 1	Gawain 1	Isasip	Gawain 6	Pagyamani 4	Gawain 8	Karagdagang Gawain	Tayahin
1. D	1. pagtulungan	1. pagmamahalan	1. pamahalan	1. pagmamahalan	1. mayayaman	1. Pagmamahalaan	1. Pakikipagkabuwa	1. A
2. D	2. pagtulungan	2. pamahalan	2. pamahalan	2. pagtulungan	3. masabuhay	2. Pagtulungan	2. Pakikipagkabuwa	2. C
3. D	3. pagtulungan	3. pamahalan	3. pamahalan	3. pagtulungan	4. pagpapahalaga	3. Institusyon	3. Institusyon	3. D
4. B	4. pagtulungan	4. pamahalan	4. pamahalan	4. pagpapahalaga	5. inituro	4. Mayayaman	4. Pakikipagkabuwa	4. D
5. D	5. pagtulungan	5. pamahalan	5. pamahalan	5. pagpapahalaga	6. sarili	5. Mayayaman	5. Institusyon	5. D
6. D	6. pagtulungan	6. pamahalan	6. pamahalan	6. pagpapahalaga	7. pakikipagkabuwa	6. Mayayaman	6. Pakikipagkabuwa	6. D
7. B	7. pagtulungan	7. pamahalan	7. pamahalan	7. pagpapahalaga	8. pagtulungan	7. Mayayaman	7. Pakikipagkabuwa	7. D
8. A	8. pagtulungan	8. pamahalan	8. pamahalan	8. pagpapahalaga	9. institusyon	8. Mayayaman	8. Pakikipagkabuwa	8. D
9. B	9. pagtulungan	9. pamahalan	9. pamahalan	9. pagpapahalaga	10. institusyon	9. Mayayaman	9. Pakikipagkabuwa	9. B
10. B	10. pagtulungan	10. pamahalan	10. pamahalan	10. pagpapahalaga	11. institusyon	10. Mayayaman	10. Pakikipagkabuwa	10. D
11. D	11. pagtulungan	11. pamahalan	11. pamahalan	11. pagpapahalaga	12. institusyon	11. Mayayaman	11. Pakikipagkabuwa	11. D
12. C	12. pagtulungan	12. pamahalan	12. pamahalan	12. pagpapahalaga	13. institusyon	12. Mayayaman	12. Pakikipagkabuwa	12. B
13. D	13. pagtulungan	13. pamahalan	13. pamahalan	13. pagpapahalaga	14. institusyon	13. Mayayaman	13. Pakikipagkabuwa	13. A
14. D	14. pagtulungan	14. pamahalan	14. pamahalan	14. pagpapahalaga	15. institusyon	14. Mayayaman	14. Pakikipagkabuwa	14. B
15. B	15. pagtulungan	15. pamahalan	15. pamahalan	15. pagpapahalaga		15. Mayayaman	15. Pakikipagkabuwa	15. A

Sanggunian

Aklat

Bognot, Regina et.Al. 2014. *Edukasyon sa Pagpapakatao Modyul para sa Mag-aaral.* 5th Floor Mabini Building, Meralco Avenue, Pasig City.

Para sa mga katanungan o puna, sumulat o tumawag sa:

Department of Education - Bureau of Learning Resources (DepEd-BLR)

Ground Floor, Bonifacio Bldg., DepEd Complex
Meralco Avenue, Pasig City, Philippines 1600

Telefax: (632) 8634-1072; 8634-1054; 8631-4985

Email Address: blr.lrqad@deped.gov.ph * blr.lrpd@deped.gov.ph